

Становище

за

докторската теза „Социални и културни перспективи в епистемологията” на Самал Мане, докторант в катедра „Философия” на Философски факултет в СУ „Св. Климент Охридски” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 2.3 Философия

от

доц. д-р Ясен Захариев (НБУ)

Дисертационният труд „Социални и културни перспективи в епистемологията” на Самал Мане се състои от 206 страници текст на английски език - въведение, първа, втора и трета част, заключение и библиография от 134 заглавия. Авторът е докторант в катедра „Философията” на СУ „Св. Климент Охридски”. Дисертацията е написана под научното ръководство на проф. д.ф.н. Анета Карагеоргиева.

Изследването е посветено на появата, характера и задачите на социалната епистемология. В дисертацията ентусиазирано се посочва и аргументира необходимостта от тази нова субдисциплина. Авторът формулира целта на изследването си още в първото изречение от Въведението по един амбициозен и в същото време не особено ясен начин, при който се повтаря заглавието на самата дисертация: „My aim in this dissertation is to give a **social and cultural perspective in social epistemology**“ (с.4). Подобен подход провокира читателя, доколкото самата Самал Мане по-нататък в текста стига до извода, че понятието „култура“ е с неясна, дори „проблематична“ употреба, която води до неопределеност на смисъла. Така формулираната цел още в началото задава широкия хоризонт на дисертацията, в която се преплитат почти всички централни въпроси на епистемологията. Самал Мане определя подхода си като аналитичен

(„firmly within analytic philosophy“), като в допълнение са разгледани редица различни дисциплинарни полета и философски традиции. Така поставената и разгледана по-нататък в изложението тема, е достатъчно значима, като развитието ѝ представлява принос за епистемологията.

Разделянето на дисертацията на три основни части е удачно. В първата част се разглежда епистемологията като дял на философията изобщо. Коректно са реферирани основни проблеми, автори, направления и теоретични стратегии. Това подготвя читателите за онези въпроси, които по същество засягат социалната епистемология. По думите на авторката всички класически проблеми на епистемологията остават в сила при социалната епистемология (all of which are in force when doing social epistemology – с. 77).

Във втората част Самал Мане навлиза смело в полето на социологията на познанието, като представя историческия контекст на нейното възникване, детайлно разглежда множество от автори и техните тези. Това мащабно и твърде общо представяне води до някои твърдения, които могат да бъдат тълкувани двузначно. Например буди учудване твърдението, че въпреки големите различия между Платон, Бейкън, Лок и Хюм, всички те споделят, че „знанието, или обоснованото убеждение, е резултат от социални фактори (they shared a conception of knowledge or justified belief as cognition that results from social factors...“ (с.90). Подобно твърдение може да се оцени като проблематично и дискуссионно, а в една по-строга интерпретация и като фактически невярно.

Третата част, озаглавена „Социални измерения на познанието“ демонстрира обхвата и различните методи на социалната епистемология. В тази част авторката е и най-критична към анализиранияте автори и текстове, като това е допълнителна възможност за читателя да се ориентира в собствените ѝ тези. Любопитен момент в дисертацията е позицията, че темата за

демокрацията, която е „патент“ на политическата философия, следва да се разглежда също така и от социалната епистемология.

Много добро впечатление прави мащабното и коректно представяне на историята и проблемите във философската епистемология, след което те се интерпретират и развиват през фокуса на социалната епистемология. Авторката показва завидна ерудиция и с лекота преминава от един автор към друг, от една област в друга. На малко повече от 200 страници се срещат стотици разнородни автори и теми. В дисертацията са призовани авторитети от различни епохи от Платон до Сърл, разглеждат се разнородни теми от проблема за истината до феминизма и мултикултурализма. Стремежът към изчерпателност и широта е повече от очевиден.

Един от проблемите на дисертацията е, че посоченото по-горе достойнство се превръща в недостатък. На места текстът е твърде реферативен, а изложението често придобива енциклопедичен характер, който прави трудно различима позицията на авторката по разглежданите въпроси. Заедно с това често пъти се губи фокусът на авторовите разсъждения, пръснати в многообразието от теми и въпроси.

Авторефератът е с обем от 43 страници. От формална гледна точка той е изготвен точно, като вярно синтезира съдържанието на дисертацията. Накрая са представени списък с приносните моменти, които са точно формулирани, както и пълната библиография към дисертацията. В приложената биография са посочени две публикации по темата (и двете под печат).

Нямам съвместни публикации с авторката на изследването.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Дисертационният труд отговаря на изискванията за придобиването на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 2.3 Философия. Като член на Научното жури ще гласувам ЗА присъждането на авторката на тази степен.

Доц. д-р. Ясен Захариев

30.05.2017